

paa bedst mulig Maade og lægge Vejen saadan, at alle Parters Interesse kan tilfredsstilles. Jeg takker derfor den højtærede Landbrugsminister for hans Svar. Jeg rejste Spørgsmaalet, fordi det for mig havde nogen Betydning at finde en Form, hvorved disse Vejanlæg og Indstillinger derom kunde blive saa gode som muligt. Og jeg kan godt forstaa, at den højtærede Landbrugsminister ikke her vil give noget afgjort Svar i Retning af, hvem der har Ret til at bestemme en Vejs Beliggenhed, men vil tage Stilling til hvert enkelt Tilfælde. Jeg vil derfor tro, det bedste vil være at bruge den Fremgangsmaade, at man, naar man ved Udstykning af Præstegaarde støder paa Vanskeligheder angaaende Vejerhvervelse eller Færdselsretserhvervelse, da prøver paa hurtigst muligt at faa det Samarbejde med den vedkommende Kommunalbestyrelse, som er nødvendigt, ved at man laver en Udstykningsplan, hvor Færdselsret og Vejret bliver antydet, og dernæst indhenter vedkommende Kommunalbestyrelsens Godkendelse af denne Plan og dermed Godkendelse af Vejenes Beliggenhed. Saa har man Sikkerhed for, at ingen Indstilling kommer ind til Landbrugsministeriet, uden at Uoverensstemmelser i saa Henseende er fjernede. Det skal vi i Statens Jordlovsudvalg bestræbe os for i hvert enkelt Tilfælde.

Formanden: Hr. Hauge har Ordet for en kort Bemærkning.

Hauge: Det Svar, den højtærede Landbrugsminister gav Hr. Christensen (Lødderup), forundrede mig noget. Det var da heller ikke helt i Overensstemmelse med de Synspunkter, som erlagte til Grund af Vænstre ved Behandlingen af et andet Lovforslag her i Tinget, nemlig Lovforslaget angaaende Tilvejebringelse af Jord til Oprettelse af Husmandsbrug og Tilvejebringelse af Byggegrunde med Havelodder. Jeg synes heller ikke, at Landbrugsministeren har ganske Ret i den Betragtning, at man nu har fyldestgjort Kravet om at skaffe Jord ved, at man har vedtaget Love om Lensgodsers og Præstegaardsjorders Udstykning. Man har end ikke blot foreløbig fyldestgjort det. Forholdet er dette, at disse Jorder for en stor Del ligger meget koncentreret, og der findes vidtstrakte Egne i Landet, hvor der hverken findes Præstegaarde eller Lensgods til Udstykning. Den Del af Landet, jeg repræsenterer, vil saa at sige ingen Nytte faa af de paagældende Love, og det vilde

være lidet rimeligt at henvise de bornholmske Landarbejdere, Husmænd og andre derovre, som ønsker Jord, til at rejse enten til Sjælland eller til Jylland for at faa et Husmandsbrug. Enhver, som er kendt med Landbrugsforhold, vil vide — og den højtærede Landbrugsminister ved det saa godt som nogen —, at en Henvisning til Folk i den ene Kommune om at rejse langt bort til en anden Kommune for der at faa Jord, i de allerfleste Tilfælde vil være ganske værdiløs. Det er rigtigt, at det vil koste mange Penge at tilvejebringe Husmandsbrug, men Spørgsmaalet bliver, om vi har Raad til at lade være at gaa videre ad den Vej. Jeg tror, Spørgsmaalet maa besvares med, at vi ikke har Raad dertil. Jeg for mit Vedkommende vil i hvert Fald besvare det saaledes.

Til Hr. Ulrich, der sagde, at han ikke vilde være med til at give Adgang til Ekspropriation af Jord til Biveje, vil jeg bemærke, at den gældende Lov indeholder netop Bestemmelser om Ekspropriation af Jord til Biveje. . . . (Ulrich: Jeg sagde private Veje). Nej, det gjorde det ærede Medlem ikke, men hvis det var sagt, var det rigtigt. . . . (Ulrich: Jeg sagde private Veje og offentlige Veje). . . . men her kan ogsaa meget vel blive Tale om Biveje. Ingen kan paa Forhaand vide, om der ikke kan blive Tale om at gøre saadanne Veje, som her bliver Tale om, til offentlige Veje. Hvis en Vej f. Eks. skal være Adgang til en Række Ejendomme, vil man ganske utvivlsomt gøre den til en offentlig Bivej. I Loven af 1853 er der ikke Tale om andet end Sognebiveje. Det er ganske vist offentlige Biveje. Nu udvides Bestemmelsen til ogsaa at omfatte private Veje. Det kan altsaa være begge Dele, saaledes som Ekspropriationsbestemmelsen i § 6 er formet, og saaledes som Forholdene antagelig vil forme sig.

Det er mig uforstaaeligt, at Hr. Ulrich kan stille sig saa afvisende, eftersom hans Partifæller i Landstinget sammen med de øvrige Partier i Landstinget har stemt for, at Lovforslaget skal fremmes. Jeg maa paa ny opfordre det ærede Medlem, som ellers er en forstandig Mand, til at fravige sit Standpunkt, som er urimeligt.

Formanden: Hr. Ulrich har Ordet for en kort Bemærkning.

Ulrich: Naar det ærede Medlem Hr. Hauge i sin Slutningsbemærkning siger, at det gør ham ondt, at jeg, som ellers er en forstandig Mand, ikke kan indse, at det er forkasteligt ikke at gaa med til dette Forslag, maa jeg